Lempäälän Lämmön lausunto Talousvaliokunnalle sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain 12 ja 96 §:n muuttamisesta (HE 45/2025 vp)

Lempäälän Lämpö kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä.

Suomen sähköjärjestelmä on siirtymässä kohti hajautetumpaa ja joustavampaa rakennetta, jossa uusiutuvan energian tuotanto, kulutuksen ohjaus ja paikalliset energiayhteisöt näyttelevät yhä keskeisempää roolia. Tämän kehityksen keskellä on tärkeää selkeyttää suurjännite- ja keskijänniteverkon vastuita, jotta verkon suunnittelu, investoinnit ja käyttö voidaan toteuttaa tehokkaasti ja pitkäjänteisesti.

Energiayhteisöjen roolia on vahvistettava osana energiamurrosta. Sääntelyn tulee tukea niiden syntymistä ja toimintaa sekä mahdollistaa aktiivinen osallistuminen sähköjärjestelmän kehittämiseen.

Joustavien liittymissopimusten mahdollistaminen on keskeinen keino edistää investointeja uusiutuvaan sähköntuotantoon ja kulutusjoustoon. Sähköntuotannon ja kulutuksen tehokas integrointi jakeluverkkoon tukee koko sähköjärjestelmän, mukaan lukien kantaverkon, toimintavarmuutta, kustannustehokkuutta ja ennen kaikkea kansallista huoltovarmuutta.

1. Joustavat liittymissopimukset

Hallituksen esitys mahdollistaa joustavat liittymissopimukset, jotka tukevat sähköntuotannon liittämistä verkkoon rajoitetulla teholla tai tilapäisin järjestelyin. Tietyissä tapauksissa ne voivat toimia myös pysyvänä ratkaisuna. Tämä lähestymistapa tukee investointien ajoitusta, vähentää verkon ylikuormitusta ja parantaa käyttövarmuutta.

On tärkeää, että sääntelykehys mahdollistaa riittävän joustavuuden ja ennakoitavuuden, jotta liittyjät voivat tehdä investointipäätöksiä luottavaisin mielin.

2. Energiayhteisöjen asema ja erillinen linja

Hallituksen esitys edistää keskijänniteverkon hyödyntämistä kiinteistörajojen ylitse, mikä parantaa energiayhteisöjen toimintaedellytyksiä. Erityisesti selvennys siitä, että erillisen linjan käyttö ei ole verkkoluvan alaista, vaikka siihen liitetään varasyöttöyhteys, on merkittävä. On tärkeää, että varasyöttöyhteyden käyttö sallitaan esimerkiksi huollon, häiriön tai tuotannon optimoinnin vuoksi, kunhan sähköjärjestelmä ei toimi samanaikaisesti kahden syöttöpisteen kautta.

Lainsäädännössä tulee selkeästi määritellä, missä kulkee raja luvanvaraisen verkkotoiminnan ja sallitun yhteiskäytön välillä. Tämä on tärkeää oikeusvarmuuden ja investointien ennakoitavuuden kannalta.

3. Tuotannon ja kulutuksen tehokas integrointi

Sähköntuotannon ja kulutuksen tehokas yhteensovittaminen jakeluverkossa tukee koko sähköjärjestelmän toimintavarmuutta ja huoltovarmuutta. Esityksen mahdollistamat joustavat liittymismallit ja energiayhteisöjen vahvistuva asema luovat edellytyksiä sille, että olemassa oleva verkkokapasiteetti voidaan hyödyntää täysimääräisesti ja kustannustehokkaasti. Tämä vähentää tarpeettomia verkon vahvistamistarpeita ja tukee järjestelmän resurssitehokkuutta.

Erityisesti paikalliset ratkaisut, joissa sähköntuotanto ja -kulutus on yhdistetty, mahdollistavat saareketoiminnan poikkeustilanteissa, jolloin alueellinen sähkönjakelu voidaan säilyttää valtakunnallisen verkon häiriöistä huolimatta. Tämä parantaa kriisinkestävyyttä ja mahdollistaa elintärkeiden toimintojen, kuten lämpö- ja vesihuollon, jatkuvuuden.

Kaasuverkot ja biokaasu tuovat huoltovarmuuteen lisäulottuvuuden: niiden varastoitavuus ja skaalautuvuus mahdollistavat energian tuottamisen ja käytön viikkojen tai jopa kuukausien ajan ilman ulkopuolista syöttöä. Tämä tekee niistä olennaisen osan sähkö- ja lämpöjärjestelmän varautumista häiriötilanteisiin ja energiamarkkinoiden häiriöihin.

4. Innovaatiomyönteinen sääntely ja EU:n sääntelyhiekkalaatikko

Työ- ja elinkeinoministeriön vuonna 2022 julkaisema selvitys *Innovaatiomyönteisen sääntelyn käytännöt kasvualoilla* (TEM 2022:1) on erinomainen pohja sääntelykokeilujen kehittämiselle Suomessa. Selvityksen suositukset – kuten energia-alan sääntelyhiekkalaatikon valmistelu ja kansallisen osaamiskeskuksen perustaminen – ovat ajankohtaisia ja kannatettavia.

Selvityksen perusteella toivomme, että Suomi ottaa käyttöön EU:n sääntelyhiekkalaatikon mahdollistamat kokeilut, erityisesti energiayhteisöjen kehittämiseksi. Tämä loisi edellytyksiä uusien ratkaisujen testaamiselle ja vahvistaisi Suomen asemaa innovaatiomyönteisenä toimintaympäristönä.

Samalla korostamme, että sääntelykokeiluissa tulisi erityisesti arvioida saarekekäyttöön soveltuvien energiajärjestelmien kehitysmahdollisuuksia. Tämä sisältää sähkö-, lämpö- ja kaasuverkkojen yhdistelmiä, joissa hajautettu tuotanto, varastointi ja paikallinen kulutus luovat huoltovarmuutta vahvistavia kokonaisuuksia. EU:n sääntelyhiekkalaatikon soveltaminen näihin tarkoituksiin voisi tuottaa arvokasta tietoa sekä viranomaisille että markkinaosapuolille.

Loppusanat

Hallituksen esitys sisältää useita kannatettavia uudistuksia, jotka tukevat sähkömarkkinoiden kehitystä kohti joustavampaa, resurssitehokkaampaa ja osallistavampaa järjestelmää. Lausunnossa korostetaan erityisesti sääntelyn selkeyden, ennakoitavuuden ja kustannustehokkuuden merkitystä.

Samalla on tärkeää tunnistaa, että paikalliset energiayhteisöt, saarekekäyttöön kykenevät järjestelmät ja kaasuverkkoihin perustuva tuotanto voivat muodostaa kriisinkestäviä energiakokonaisuuksia, jotka vähentävät riippuvuutta valtakunnallisesta verkosta. Ne tukevat Suomen huoltovarmuutta ja edistävät energiamarkkinoiden hajauttamista tavalla, joka hyödyttää sekä loppuasiakkaita että kansallista etua.

Hallituksen esitys etenee oikeaan suuntaan. Se tukee sähkömarkkinoiden kehitystä, investointien edistämistä ja kansallista huoltovarmuutta. Lainsäädännön kehitys luo myös vahvan perustan teollisuuden ja palveluiden kasvulle alueellisesti – esimerkiksi Lempäälän LEMENE-alueella, jossa älykäs energiainfrastruktuuri ja paikallinen tuotanto muodostavat kansallisesti merkittävän kehitysalustan.

Terveisin

Toni Laakso

Toimitusjohtaja

Lempäälän Lämpö Oy